

EIROPAS PARLAMENTS

2009 - 2014

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

2012/2324(INI)

8.5.2013

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvas 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, īstenošanu
(2012/2324(INI))

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

Referents: *Ádám Kósa*

PR_INI

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	7

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvas 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, īstenošanu (2012/2324(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību, jo īpaši tā 2. pantu, un Līgumu par Eiropas Savienības darbību, jo īpaši tā 19. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 21. pantu,
- ņemot vērā Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvu 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju¹,
- ņemot vērā Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīvu 2000/43/EK, ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības²,
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu par nediskrimināciju un iespēju vienlīdzību visiem — pamatstratēģija (COM(2005)0224),
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu par Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvas 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, piemērošanu (COM(2008)0225),
- ņemot vērā ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām,
- ņemot vērā priekšlikumu Padomes direktīvai par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu neatkarīgi no reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas,
- ņemot vērā Parlamenta 2008. gada 20. maija rezolūciju par ES sasniegto progresu vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas nodrošināšanā (direktīvu 2000/43/EK un 2000/78/EK transponēšana)³,
- ņemot vērā Parlamenta 2008. gada 21. oktobra rezolūciju par 24. ikgadējo Komisijas ziņojumu par Kopienas tiesību piemērošanas pārraudzību⁴,
- ņemot vērā Parlamenta 2011. gada 25. oktobra rezolūciju par personu ar invaliditāti integrāciju un mobilitāti un Eiropas stratēģiju invaliditātes jomā (2010–2020)⁵,
- ņemot vērā priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas

¹ OV L 303, 2.12.2000., 16. lpp.

² OV L 180, 19.7.2000., 22. lpp.

³ Pieņemtie teksti, P6_TA(2008)0212.

⁴ Pieņemtie teksti, P6_TA(2008)0494.

⁵ Pieņemtie teksti, P7_TA(2011)0453.

fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006,

- ņemot vērā Reglamenta 48. pantu,
 - ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ziņojumu (A7-0000/2013),
- A. tā kā ir svarīgi, lai politiskie paziņojumi un saistības par diskriminācijas apkarošanu tiktu atbalstītas, pakāpeniski izstrādājot un pastāvīgi īstenojot politiku un tiesību aktus;
- B. tā kā nediskriminācijai un cilvēktiesību veicināšanai jābūt Eiropas Savienības prioritātei, kā paredzēts Līguma par Eiropas savienību 2., 3. un 6. pantā un Līguma par Eiropas Savienības darbību 8., 10., 19., 45., 151., 153. un 156. pantā¹, un ņemot vērā jomu, kāda ir diskriminācijas apkarošanai plašākā nozīmē saskaņā ar Hartas 21. un 23. pantu;
- C. tā kā — lai arī ir pagājuši vairāk nekā 12 gadi kopš ir pieņemta Padomes Direktīva 2000/78/EK, vēl ir jānovērš daudz šķēršļi, lai nodrošinātu vienlīdzību likuma priekšā saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 20. pantu;
- D. tā kā nodarbinātība ir svarīgākais sociālās integrācijas un neatkarīgas dzīves nosacījums un daudzās sabiedrības grupās ir pārkāpts augsts bezdarba līmenis, jo īpaši jauniešiem, personām ar invaliditāti un veciem cilvēkiem, uz kuriem jo īpaši attiecas Pamattiesību hartas Pamattiesību hartas 25. un 25. pants;
- E. tā kā tajā pašā laikā bieži tiek norādīts, ka nodarbinātība ir būtiskākais aspekts attiecībā uz visiem cilvēkiem, kuri pakļauti tādas diskriminācijas riskam, kas ir aizliegta ar Padomes Direktīvu 2000/78/EK;
- F. tā kā finanšu un strukturālās krīzes dēļ Eiropā daudzu sabiedrības grupu, jo īpaši jauniešu, tostarp jauniešu ar invaliditāti, un vecu cilvēku, bezdarba līmenis nepieņemami strauji palielinās, apdraudot sociālo mieru un solidaritāti vairākās valstīs;
- G. tā kā ar Savienības tiesību aktiem netiek efektīvi risināta diskriminācijas problēma lielākajā daļā Savienības kompetences jomu attiecībā uz dažādajiem diskriminācijas pamatiem un attiecīgo cilvēku situāciju dažādību;
- H. tā kā Komisijas novērtējumā par Eiropas Savienības Tiesas judikatūru attiecībā uz Padomes Direktīvu 2000/78/EK² norādīts, ka ir vērojama nekonsekvenca spēkā esošo tiesību aktu īstenošanā dalībvalstu līmenī, tostarp atšķiras valsts tiesu interpretācijas;
- I. tā kā citos atzītos pētījumos un publikācijās ir norādīts, ka — lai arī minētā direktīva aptver būtībā četrus diskriminācijas pamatus (relīģiju vai pārliecību, invaliditāti, vecumu un dzimumorientāciju), tā līdz šim ir izmantota par atsauci galvenokārt ar vecumu saistītas diskriminācijas gadījumos,

¹ OV C 326, 2.10.2012.

² Eiropas Savienības Tiesas judikatūras attiecībā uz Direktīvām 2000/43/EK un 2000/78/EK novērtējums un ietekme, Eiropas Komisija, 2012. gada novembris.

1. norāda, ka patlaban nav pieejama padziļināta analīze un uzticami jaunākie dati, tomēr jaunākie pētījumi par diskriminācijas uztveri Eiropas Savienībā apstiprina, ka diskriminācija tiek uzskatīta par izplatītāku problēmu nodarbinātības jomā nekā citās dzīves jomās¹;
2. atgādina, ka Eiropas Savienības Tiesa ir pastāvīgi ņēmusi vērā to, ka kultūras un konstitucionālais mantojums ir jārespektē, pamatojoties uz vispārāztītajām cilvēktiesībām uz līdztiesību un nediskrimināciju saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 52. pantu, un ka Harta, jo īpaši tās 15. pants, ir radījusi jaunu stimulu attiecībā uz cilvēktiesībām, kas Eiropas Savienībā tiek piemērotas kopš 2009. gada;
3. atkārto, ka cilvēktiesības kalpo visu cilvēku interesēm un tās ir garants ne tikai mieram, saskaņai un taisnīgumam sabiedrībā, bet arī spēcīgākai un elastīgākai Eiropas Savienībai nākotnē, ko raksturo augsts nodarbinātības līmenis un ilgtspējīgākas iedzīvotāju skaita izmaiņas un patēriņa modeļi;
4. uzsver, ka Direktīvā 2000/78/EK minētais vispārējais vienlīdzīgas attieksmes princips, kurš izriet no vispārāztītajām cilvēktiesībām uz līdztiesību un nediskrimināciju, ir Tiesas prakses pamatā un tas ir jāinterpretē, ņemot vērā Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 15. un 21. pantu, kā Tiesa pati ir apstiprinājusi spriedumā lietā C-297/10 (*Hennings*);
5. uzsver, ka direktīvā nav sīki definēta tās piemērošana ārpus nodarbinātības un apmācības jomas, taču tajā pašā laikā tā ir saukta par kopēju sistēmu, un Tiesa spriedumā lietā C-411/05 (*Palacios de la Villa*) ir noteikusi, ka direktīva ir interpretējama daudz plašāk, ņemot vērā tās unikālos noteikumus;
6. uzsver, ka saskaņā ar Tiesas spriedumu lietā C-303/06 (*Coleman*) nav pieņemama direktīvas šaura interpretēšana un tās piemērošanas joma ir daudz plašāka par minimālo standartu noteikšanu, jo tās mērķis ir apkarot diskrimināciju un veicināt vienlīdzīgas iespējas visās situācijās, kas saistītas ar nodarbinātību un apmācību kopumā, tāpēc jebkādi izņēmumi ir jāuzskata par vienreizējiem, kā Tiesa paskaidrojusi spriedumos lietās C-341/09 (*Petersen*) un C-447/09 (*Prigge*);
7. atgādina, ka saskaņā ar Tiesas informāciju apsvērumiem ir īpaša nozīme direktīvas interpretēšanā un Tiesa ir norādījusi arī, ka daudzveidībai darbavietās ir svarīga nozīme kā mērķim un iekļaujošai pieejai, kura daļēji balstīta uz Tiesas judikatūru dzimumu līdztiesības jomā, kā paskaidrots spriedumos apvienotajās lietās C-159/10 (*Fuchs*) un C-160/10 (*Köhler*);
8. atkārto, ka Tiesa spriedumā lietā C-132/11 (*Tyrolean Airways*) ir apstiprinājusi arī, ka atšķirīga attieksme ir skaidri, pareizi un objektīvi jāpamato ar faktoriem, kas dažādām personu grupām ir atšķirīgi, un to pašu attieksmi nevar piemērot atšķirīgos gadījumos un attiecībā uz cilvēkiem, kuru situācijas nav salīdzināmas, jo šāda rīcība radītu papildu diskrimināciju vai netiešu diskrimināciju;
9. aicina dalībvalstis kopumā nodrošināt, ka pēc tās pilnīgas transponēšanas Direktīva 2000/78/EK tiek pilnībā īstenota;

¹ Eurobarometra īpašais apsekojums 393 „Diskriminācija ES 2012. gadā”, 2012. gada novembris.

10. uzsver, ka saskaņā ar Tiesas spriedumiem lietās C-246/09 (*Bulicke*), C-303/06 (*Coleman*) un C-415/10 (*Meister*) sankcijām, kas piemērojamas par Direktīvas 2000/78/EK transponēšanā pieņemto valsts tiesību aktu pārkāpumiem, jābūt efektīvām, proporcionālām un atturošām;
11. aicina Komisiju ar pārkāpuma un neatbilstības procedūru palīdzību nodrošināt, ka dalībvalstis ievēro savas juridiskās saistības, pilnībā transponējot Direktīvu 2000/78/EK; uzskata, ka Parlamenta kompetentajai komitejai jābūt iesaistītai notiekošajā uzraudzības procesā, pārraugot, kā dalībvalstis ievēro no šīs direktīvas izrietošās saistības, kā minēts Parlamenta 2008. gada 21. oktobra rezolūcijā par 24. ikgadējo Komisijas ziņojumu par Kopienas tiesību piemērošanas pārraudzību (2008/2046(INI));
12. uzskata, ka invaliditātes definīcijas neiekļaušana Direktīvā 2000/78/EK ir uzskatāma par tiesību aktu nepilnību; taču atgādina, ka Tiesa, pamatojoties uz Pasaules Veselības organizācijas *ICF* standartu¹, ir izstrādājusi definīciju spriedumā lietā C-13/05 (*Chacón Navas*), kurā paskaidrots, ka invaliditāte ir ierobežojums, kas traucē pilnībā un efektīvi piedalīties profesionālajā dzīvē neatkarīgi no tā, vai attiecīgajai personai ir ārstējama vai neārstējama slimība;
13. iesaka dalībvalstīm un Komisijai atbalstīt neatkarīgus pārskatus par no diskriminācijas cietušo personu aizsardzības efektivitāti, ko sniedz papildus oficiālajiem 5 gadu pārskatiem, pamatojoties uz direktīvas 19. pantu; ierosina arī papildus sekmēt līdztiesības struktūras, uzsākot izmēģinājuma projektu, ar kura palīdzību sniegtu atbalstu valsts vai nevalstiskām organizācijām, kuras palīdz no diskriminācijas cietušām personām;
14. atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu regulas projektā par kopīgiem noteikumiem, kas piemērojami fondiem, iekļaut vispārējo *ex ante* nosacījuma klauzulu par Savienības diskriminācijas novēršanas tiesību aktu īstenošanu;
15. lūdz dalībvalstis un Komisiju rūpīgi, bet steidzami pārskatīt savu nostāju Padomē strupceļā nonākušajās sarunās par vispārēju diskriminācijas novēršanas direktīvu, kā minēts Parlamenta 2011. gada 25. oktobra rezolūcijā par personu ar invaliditāti integrāciju un mobilitāti un Eiropas stratēģiju invaliditātes jomā (2010–2020) (2010/2272(INI));
16. iesaka Eiropas Komisijai vēlreiz apsvērt ideju par vispārīgu, bet ne juridiski vispārēju argumentu un pasākumu, ko piemērotu dažādos gadījumos dažādiem cilvēkiem, lai nodrošinātu līdztiesības saskaņotību, vienlaikus atspoguļojot daudzveidību, un nevis piemērot vienas un tās pašas tiesības, neņemot vērā atšķirības, kas var pastāvēt starp cilvēkiem to patieso īpašību dēļ, ko nosaka raksturs, darba (ne)spēja, spējas un prasmes;
17. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, kā arī dalībvalstu parlamentiem un valdībām.

¹ Starptautiskā klasifikācija par funkcionalitāti, invaliditāti un veselību (*ICF*) (Pasaules Veselības organizācija, Apvienotā Nāciju Organizācija), 2001.

PASKAIDROJUMS

Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīva 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, tika pieņemta pirms 12 gadiem.

Tas notika tikai dažas nedēļas pirms tika izsludināta Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā Harta, kura tagad ir saistoša, kļuva par galveno atsauci pamattiesību un cilvēktiesību piemērošanā Eiropas Savienībā.

Tajā pašā laikā Eiropas Savienības Tiesa kopš 1974. gada ir izstrādājusi un noteikusi savas interpretācijas par ES noteikumiem, kas saistīti ar līdztiesību, nodarbinātības jomā un jo īpaši attiecībā uz vienlīdzīgām iespējām sievietēm iesaistīties nodarbinātībā. Tiesa arī izstrādāja standartus un instrumentus vienlīdzīgas attieksmes jēdziena piemērošanai un interpretēšanai, pamatojoties uz pieaugošo lietu skaitu, kurās uzmanība pievērsta Padomes Direktīvai 2000/78/EK. Šādas interpretācijas liecina arī, ka nav vispārēji vai vienam gadījumam piemērojama argumenta, bet gan pastāv rūpīgi un individuāli izstrādātas un uz dažādiem apstākļiem balstītas pieejas katram ar diskrimināciju saistītu lietu veidam atbilstoši Tiesas nostājai par direktīvas piemērošanu.

Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā lielāks uzsvars tiek likts uz vienlīdzīgas attieksmes principu. Līguma par Eiropas Savienības darbību 10. pantā tagad noteikts, ka „nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, Savienība tiecas apkarot diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ”.

Turklāt Eiropas Parlaments saskaņā ar apspriežu procedūru 2009. gada 2. aprīlī pieņēma atzinumu par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu neatkarīgi no reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas¹. Pēc Lisabonas Līguma stāšanās spēkā 2009. gada 1. decembrī uz priekšlikumu tagad attiecas LESD 19. pants. Saskaņā ar Eiropadomes atbildi uz Parlamenta rakstisko jautājumu² Padomes prezidentvalsts plāno Padomei iesniegt progresu ziņojumu 2013. gada 20. jūnijā. Padome piebilda, ka tā nevar paredzēt ilgumu vai iznākumu pašreizējām sarunām par direktīvas projektu, kas Padomei vienprātīgi jāapstiprina, lai to varētu pieņemt.

¹ PE 418.014v03-00

² E-000378-13